

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 8.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ
місячно 2 000.000.
В Америці річно 4 доларя.

АДРЕСА:

„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ
місячно рівновартість 12 кар. час.
одно число 150 кч.

Ревізії і арешти у Львові.

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

Супроти поновного зросту цін друку і паперу ми змушені підвищити ціну за один примірник на 250.000 Мп., а місячну передплату на 2,000.000 Мп. — Звертаємо увагу, що всі польські газети, коча менчі обємом від „Нового Часу“ піднесли ціну від 1. лютого також на 250.000 Мп.

Адміністрація.**Арешти у Львові.**

В минулу серезу перевела поліція ревізії і арешти серед соціалістів. Арештовано Антона Чарнецького, Ілію Калетинського, Олексу Панаса, Гарасимовича, Добрянського і Коника. Крім того

опечатано редакції „Впереду“ і „Землі і Волі“ і „Нової Культури“.

Мек Доналд залицяється до Пуанкаре.

Мек Доналд передав через англ. амбасадора в Парижі лист до Пуанкаре, в яким зазначає, що справді відносини між Англією а Францією остудилися, але він (Мек Доналд) бажає допровадити до вирівнання всіх непорозумінь, які повстали. Тому готов є відбуту з Пуанкаре конференцію. Пуанкаре відповів Мек Доналдови, як газети подають в незвичайно теплім тоні.

Людендорф грозить.

Людендорф в розмові з співробітником одної норвежської газети заявив, що в відповідній хвилі помашерує він з патріотами на Берлін.

В імені Річипосполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратурі, що зміст часописи „Новий Час“ число 3. з дня 17. січня 1924. року в артикулі під заголовком: 1) „Петлюра втік з Польщі“ в уступі від слів: Переконався він до кінця. 2) „Болюча справа“ в уступі між словами: опинилися і ми а: Але на життєвому. 3) „Боротьба за українські школи“ в уступі між словами: польські свідства а: Як бачимо. 4) „Невільництво і Польща“ в цілости. 5) „По той бік греблі“ в уступах між словами: бути не може а: Подивімся б) колонізацію і т. д. а: Дуже подібне ц) Україні а: у нас частина. б) „Огляд світових подій“ в уступі від слів: До Польщі кло-

поти до кінця артикулу містить в собі ест-во ад 1) 2) 4) - б) злочину з § 65 а) з. к. уз-нав доконану в дни 15-ого січня 1924. конфі-скату за оправдану і зарядив знищення ціло-го накладу і видав по думці § 493 з. к. забо-рону дальшого розширювання того дру-кового письма. Заразом видав наказ від-вічальному редакторуви тої часописи, що-би це рішення помістив безплатно в най-блищому числі і то на першій стороні. Не-виконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. 6. ex 1863. а іменно засудження за переступство на гривню до Мп. 4,000.000. Львів, дня 18. січ-ня 1924.

(Підпис нечиткий).

Снігове авто.

Франк вальоризаційний на 31. I.
1,900.000, на 1. II. 1,840.000.

Франк тютюневий від 28. I. до
3. II. 1,910.000.

Франк залізничий і поchtовий
від 16-31. січня 1,900.000.

Розлам в українських посольських клубі.

Оноді надійшла вістка з Варшави, що українські послы, які є членами української соціал-демократичної партії, виступили з українського посольського клубу та утворили свій окремий клуб УСДП.

Для тих, що слідували уважно хід подій в українських клубі, ця подія не є нічим несподіваним. Для широких же мас, які все дивилися на клуб, як ідейну і тактичну цілість — цей випадок може бути незрозумілим, а то й декого може занепокоїти. Тож в коротких словах постарасьмося представити причини й наслідки цього розламу в нашій соймовій репрезентації.

Як всім відомо, українські громадяни Волині, Холмщини, Поліся і Підляшя пішли до виборів під спільним кличем: вибрати до сойму своїх людей, які гідно заступалися за інтересами українського народу. Не було тоді мови про партійну приналежність того, чи другого кандидата на посла. Ніхто не питав, чи він соціаліст, чи націоналіст.

Існував клуб, як цілість, більш року. За той час не зникла небезпека для українського народу, яка існувала до виборів, цілий польський народ, усі партії, хоч не разом і не одними шляхами,

І перед українськими послами, яких переконань вони не булиб, остало одно спільне завдання: боронити тих, які їх вислали в сойм перед національним і соціальним винищенням. Не входимо в це, чи та оборона може мати успіхи. Стверджуємо лише, що це спільне завдання мусіло усувати всі непорозуміння, які могли зроджуватися на підставі партійних переконань поодиноких посольських груп.

А все таки до розламу прийшло. Виступили з клубу т. зв. соціалісти, які становили менчість. Виступили з клубу, бо так подиктувала їм вул. Руська 3. Бо на видвиження клича робітничо-селянської Польщі клуб, як цілість, ніколи не погодивсяби. А це тепер такий модний клич для українських ніби соціалістів. Одним словом ста-

лось це по наказу. Чийого — це байдуже.

Ми вважаємо, що виступлення тих осьми послів облежить лише діяльність українського клубу в польських соймі. Лінія політики українського клубу є така ясна, як

Ревізії у Львові.

В середу, дня 30. січня ц. р. відбулися ревізії в українськй Академічній Домі, в ремісничім товаристві „Зоря“, в редакції часопису „Вперед“ і в поодиноких членів редакції того часопису.

З Академічного Дому забрано

під строгим конвоєм на поліцію „Славка“, хлопця, що послуговував у харчівні. Поза тим ані в Академічній Домі ані в „Зорі“ не знайдено нічого.

Льокаль редакції „Впереду“ опечатано.

ЛИСТИ З НІМЕЧЧИНИ.

„ГАЛІЦІЯНЕРИ, ПОЇХАЛИ „ПІДНОСИТИ“ ФРАНК. — PSIA KREW. — ЯК ЖИВУТЬ ПОЛЯКИ. — СОН ПАРЛЯМЕНТУ. — БІЛІОНИ І ФЕНІГИ. — НІМЕЦЬКА АРМІЯ. — МОРОЗИ І СНІГИ. — СПОРТ;“

І так звані „галіціянери“ (галицькі жидки) покидають останніми часами „гостинну“ Німеччину. Німці які страшенно не терплять цих „галіціянерів“ за те що вони „підносили“ німецьку марку, кажуть що „галіціянери“ виїхали „підносити“ франк... І хто його знає... франк паде! Може справді Галиччина зуміє дещо віддячитись — за опіку...

Та через цих галіціянерів, нам якось ніякого, признаватися до свого чесного Імени. „Галіціянер!“ — все одно, що шпекулянт, чорна біржа — словом, гірше чорта!...

Після тутешнього поняття, галіціянери обовязково семітського походження... не Славяни і не Українці.

зле діється в Німеччині. Воно так не є. Полякам жиється в Німеччині, доволі гарно. Мають, свої товариства, свої школи, своїх соколів. Вправляються, організуються, а в газетах виписують на Німців і на Німеччину, скільки самі хотять

А жиється їм в Німеччині, так як нам за Австрії а може і краще. Видно, що „Прусак“ не такий злий як його малюють „дикий і некультурний“...

На загал, останніми часами в Німеччині тихо і спокійно. Здається, що ніби життя налаждалось хоч доріжня велика і Німеччина тепер, це найдороший край в цілому світі.

Безробіття також зростає. В самім Берліні в посліднім тижні, позамикано багато фабрик і видалено 150 тисячів робітників. Але цього не видно. Всі якось жиють і якось дають собі раду.

Політикою мало хто займається. Парлямент спить зимовим сном. Щож було йому робити?...

Соціалісти, натворили такого „ладу“, що вже дальше, нічого не оставалось як „спускайтесь куме на дно“... Можна було розв'язати парлямент і розписати нові вибори. Але що з цього вийшло? Річ відома!... По нових виборах, всі послы в парляменті, це булиб здебільша монархісти і комуністи...

Тому було краще, знайти вихід з цього невідрадного положення, дати повновласти пану Марксови властиво генералови Сектови. І він

Хоч таке знання мови не зовсім вистарчас, але цих кілька слів мають в собі багато злобної правди...

Дехто думав би, що Полякам

править. Всі, слухають і мабуть вдоволені. Нова т. зв. рентенмарка держиться, числиться вже на... фєніги і ці нові гроші німецькі, стоять трохи менше як доляр (4:20). Надруковані давніше біліони і міліярди, служать тепер як мілка валюта... Все добре і все ніби то гаразд, дарма що дорого...

Показується, що ген. Сект на ці відносини вмєє рядити. Вміє і має чим. Німецька поліція (військова) і маленька але добра армія вистарчить...

Нам, що привикли дивитись на „модерні“ армії... цікаво побачити того німецького вояка. Маленьке порівнянє.. Тамтой „модерний“ виглядає як бузюк по Спасі.. а цей просто як з голки, на останній гузик. Чути цю виправку, солідність, поставу і чути силу: вояк! Один в одного хлопці, як ремінь!..

Сьогорічна зима запишеться в Німеччині, двома подіями: Правлінням ген. Секта, що зумів здержати безлад, і... страшними морозами та снігами, на які вже не найшлося ради..

А були такі морози і такі завії, яких тутешні, давно не затямили!.. Сніги, злягли по коліна. Навіть у Берліні... лежали вони тижнями, бо не було ні сил, ані способу їх усунути. І була „копна“ санна як ніколи... Позамерзали канали, ріки і озера. На озерах, відбувались перегони автомобільних клубів, проїздили також цілі кольони з важкими тягарами.

Цю тверду зиму, що кождому

так давалась в знаки, використовували Німці як найкраще. Вони, гартувались!..

По вулицях, по озерах, по горах, скрізь, кудиб не глянути — спорт!..

Спортують старі, молоді і діти. Без шапок, без верхнього одягу у ці найстрашніші морози — скрізь бачиться цих спортсів. Трамваї, „штатбани“, „унтергрунди“, особові і поспішні потяги, переповнені. З лещетами на раменах, з наплечником, кожний кудись тягне — кудись мандрує...

І німецькі газети — тільки про спорт: про рекорди на лещетах, на лижвах, вітрильних санках і копанім мячі на леді... Осібно, пишеться про змагання сміливих туристів. Вони, пробиваються, крізь засипані гори, вдираються на найвищі шпилі, та поборюють неймовірні труднощі...

І коли чується, все ці самі нарікання Німців на цю „кривду“, що нема тепер обовязкової військової служби і що тому великому лихови, яке діється німецькій молоді і цілому народови, можна зарадити, тільки спортом — то дійсно вони знайшли правдиву розвязку... Тепер в Німеччині, все за спортом і все для спорту. Це один великий клич: Спорт, і вихованне сільної, здорової, карної молоді!

Та це не т. зв. „пласт“ і плєканне ідей, нібито „справедливої“ братньої любові!.. Бо в Європі, мало хто вірить в ці „моральні“ поняття „неморальних“ держав а головню „самоозначеної“ Антанти... Кождий знає, що правда там, де сила і де сильна воля щось осягнути, щось добути! І Німці, це найкраще розуміють!.. (А ми?!)

Лєнін як дипломат.

У кождій державі є вищі державні урядники, що залагоджують і ведуть справи з іншими державами. Таких урядників називають дипломатами. Від зручності дипломата залежить звичайно становище яке займає держава у колі всіх держав. Коли якась держава має добрих та зручних дипломатів то вибивається значінням і силою понад інші, займає мало що не верховне становище. Коли-ж добрих дипломатів брак, то з державою тоді другі не хочуть числитися.

У державі, що має зносини з другими, находяться представники усіх держав.

Всі вони разом творять так зване дипломатичне тіло.

Після вибуху російської революції — новий революційний уряд був визнаний усіми державами антанти, тому й їхні представники залишилися в Московщині, тим більше, що уряд Керєньського рішив дальше вести війну. Але вже в той час працювали більшовики. Вони, щоб скоріше опанувати масами, кинули клич: „долой войну“. І як тільки в жовтні 1917 року прийшли до влади, зараз повели з Німцями переговори про мир, який і заключили в Берестію Литовській, з тою хвилиєю во-

Зимові вечорі.

(Докінченє).

— Як воно не було, а коли подумати, що ми мали свої кріси, свої скоростріли, свої гармати, свою команду, свою державу — то здається, що серце від жалю трісне — каже задумчивий Іван. Усе так не давно десь діялось, мов учора. Памятаю, як нині, як ми Київ брали. Наша бригада, хоч змучена й виснажена, як ударила в останнє на багнети, то аж чорні Запоріжці дивувались.

— Ой гарнеж те місто Київ, згадує Ілько. На горбах розложилсь широко і далеко, а в низу Дніпро, як море.

— Кажуть, що божі храми там золотом побивані?! Питає старий сторож.

— Правда щира. Золотом і сріблом. А як сонце вдарить по них, то грають самі як сонця. А храмів тих, сила-силєнна. Що вулиця то церква, а все богате, а все пишне.

Тільки на декотрих бані негарні: Чогось такі як цибулі, ще й покручені.

— Це вже Москва оттих цибуль насадила — пояснює голова. Наші українські церкви мають високі стрункі бані, а московські цибулясті немов та перекупка, що розсілася коло свого краму.

— А Софійський Собор — це яка будова: російська, чи українська.

— Українська. Ця церква будована ще за княжих часів. Потім вона згоріла. Остала тільки нерушима стіна з образом Матєри Божої. Вона додержалась і до тепер. Решту вибудовано нове, а гетьман Мазєпа поставив високу дзвіницю біля церкви.

— Знаю, знаю! — обізався Микола. Я бачив цю дзвіницю. На ній дах зі золотої бляхи. Кажуть, що як раз гранат влучив у дах і вирвав кавалок бляхи, то люди до крови побилися як збирали золоті кусники.

— Бачите — обізався знову голова — та наша церква бачила

багато гарного і поганого з історії України. Бачила люті напади Татарів, роздори князів, знищенє Київа Москалями, але й бачила візд Хмельницького до Київa і вкінці проголошенє злуки всіх українських земель дня 22. січня 1919 року. Дай Боже, щоб від тепер оглядала вона тільки нашу славу і добро.

В читальні тихо було, хоч маком сій. Всі слухали уважно слів голови і думками літали ген ген у святім місті над золотобанною Софією. Хто бачив її, хто бачив красу нашої столиці, тому очі горіли і зітханнє самі рвалися з грудий. А хто не бачив, то той уявляв собі і Київ і Дніпро і Софійський Собор може ще кращими.

Голова підвівся ізза стола. — Ну! Пора домів! Пізна вже година і набалакались до сходу.

— Розказуйте, розказуйте ще, що про Україну — просили читальники.

— Ні, нині вже пізно. Завтра зійдемося то ще поговоримо.

Всі стали збиратися домів.

— А заспівайте ще щось на

ни з'являлися всякі дипломатичні зносини із державами антанти, а із центральними державами (Німеччина, Австрія) не навіязали, бо вони не хотіли мати нічого спільного з буржуазними державами. Все це рідив Ленін. Він зовсім перестав числитися з дипломатами держав, які ще лишилися були в Москві. Мало того. За щось там арештовано навіть румунського представника. Це було щось нечуване і небувале. То було потоптання міжнародного права, на основі якого дипломатичних представників чужих держав не вільно арештувати.

Дипломатичне тіло постановило внести протест до самого Леніна. Вибрала депутацию, на чолі якої станув бельгійський представник і яка пішла до Леніна. Ленін їх прийняв. Цілий протест був списаний на папері в дуже гострих словах і провідник депутации став його відчитувати, але це — як здавалося не робило найменшого вражін-

ня на Леніна. Це дуже обурило дипломатів, що Ленін майже не слухав їхнього протесту. В тім обуренні виступив один, мабуть представник Сербії і закричав в злості до Леніна: „Ви поводитесь подло! Ви приносите нечестя собі і Росії! Ви самі собі плюєте в лице!“

Настав загальний переляк. Дипломати з тривогою думали про наслідки таких обидливих слів. Але яке було їх здивування, коли Ленін сказав: То в мене називається говорення! Тепер я розумію чого ви хочете. Представник Румунії буде випущений!“

І так сталося.

Провідник депутации не скінчив свого протесту. Ленін не любив пустої дипломатичної балаканини, не зносив форм. На нього робило вражіння сказане коротко а сильно.

Шануймо рідну мову!

Пошама для рідної мови це перша прикмета свідомого народу. Це доказ, що той народ зрозумів, що нема на світі хлопських і панських мов, а є тільки людські мови. Кождою з них можна все висказати і виспівати, чого лиш душа забажає.

Вже хто як хто, але ми Українці можемо гордитися своєю мовою. Великі світові мовознавці признали, що вона одна з найкращих світових мов, а зі славянських мов українська найкраща. Ні польська, ні чеська, ні сербська не можуть з нею рівнятися. Вона м'ягка, повна і милозвучна.

Чомуж малиб ми ховати її перед

добранич — допрошувався старий сторож із під печі.

— Заспіваємо діду, обізвався котрийсь і зачав:

Ізза гори високої
Вітер повіває
Гей, гей! Молод козаченько
Дома не буває.

Прийшовже він на Збруч річку:
Каламутні води
Гей, гей! Річко — невеличко
Тяжкі в тебе броди!

Йде піхота, йде кіннота
Котяться гармати
Гей, гей! А все Галичани
Кінця не видати.

Поспішають Галичани,
Піт їм очі вийв
Гей, гей! Генерали кажуть:
„На Київ! На Київ!“

А в Києві Галичанів
Цвiтом обкидали
Гей, гей! „Слава Україні!“
Гуртом заспівали!“

Хлопці виходили гуртом з читальні і виносили зі собою звуки пісні про минулі дні слави.

А з коршми, що стояла за дорогою вилізла на світ божий друга компанія: вийт зі своїми підлизнями. Пан вийт заганяв качки і раз у раз викрикував!...

чужинцями?! Чому малиб послугуватися чужою мовою?

А прещінь так на жаль є!

В урядах, на залізницях, на торговиці, в крамницях — всюди наша мова в поневірці. Жаден урядник державний чи приватний не вимовить і одного слова по українськи. В крамницях і ресторанах служба теж рідко відізветься до гостей по нашому. Але це ще не велике лихо.

— Я ту вуйт і пан! Що схочу, що накажу, то мус бути і фертіг!
Нараз почув пісню читальників і визвірився.

— України їм захочується! Дам я їм Україну.

— Саботажнікі! Вивротовці! Тихо мені бути і марш спати!

— Ти сам іди переспися піяку, крикнув хтось до нього від хлопців!...

— Як? Що!? Ти сякий такий сину. Ти знаєш хто я є.

— Панькової мами брат — загуло десь з далека і регіт покотився дорогою як метелиця.

Вийт не тямився зі злості.

— Завтра пане Валенти — звернувся він до писаря — пишть донос до староства, щоби замкнуло читальню, бо ту бунт і не м оральність. Треба вже раз з тими гайдамаками скінчити!

Попрашався з чесною компанією і поключкував непевним кроком до дому.

Польська конституція гварантує права націй, які опинилися під Польщею.

ми можемо й мусимо домагатися її виповнювання. А хочби й ніхто не признавав нам права уживати все й всюди української мови, ми її повинні на кождім кроці уживати і домагатися цього від „них“.

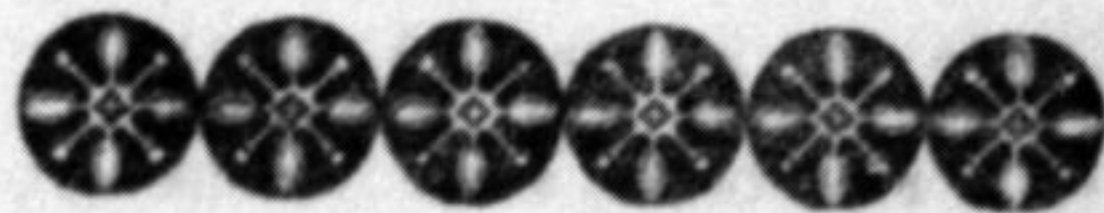
Не раз і не два мав я нагоду почути при залізничій касі, як наші люди викручують назви українських місцевостей: Конти, Пшемисляни, Жулкеф і т. п. А нерідко чуєш таку польську мову, що сам Поляк повинен би просити добродія балакати по українськи.

На торзі, де наші селянки продають свої продукти, дзвенить також польська мова. Тут уже зовсім не може ніхто мати оправдання. Наша селянка чи селянин не потребує накидатися з купном, до них і так прийдуть купуючі. О ласку не треба нікому стояти, бо не купить той, то купить другий. Тому нехай купуючий вчиться і уживас української мови, як хоче щось дістати від українського селянина.

Перед війною за кожду дрібничку зводили ми величезні бої. Пригадаймо собі справу українських залізничних білетів. Кілько то наших людей волочилося за це по судах, кілько знову силою викидали поліціянти з вагонів. А тепер ніхто про те й не думас, ба, що більше, навіть не жадас по українськи видачі білету.

Це все дуже сумні прояви і прикро про них писати. Миж народ, який недавно мав свою державу і був самостійним господарем у своїй хаті. Але, на жаль, прояви нешанування своєї мови є і їх треба викорінювати. Памятаймо, що ніхто нас не буде шанувати, як ми не пошануємо самі себе. Уживаймо всюди й виключно української мови, щоб кому не трафілося так, як одному священникови у Львові. Він звернувся до пакера, щоб той відніс йому клунок, а звернувся по польськи. На це пакер сумно відповів:

„Егомость! Таж ви український священник, чомуж ви говорите до мене по польськи?!“

Пощочка.

В наші руки попав дуже цінний документ,

Іменно ми одержали відповідь польського університету Яна Казимира у Львові до студентів,

Ці студенти сиділи зразу тихо. Та небагом почали ворухитися й дерти до гори носа. Вони порішили киринити нашим студентам і „рошпіне” попрохали ректорат свого університету дозволити їм заснувати Тво „Студентська Громада” у Львові.

Можні властители польського львівського університету вчинили їм ось яку „великодушну” ласку:

L. 1151 ex 1923/24.

Lwow, dnia 28. grudnia 1923.

Do

Komitetu

Założycieli Towarzystwa akademickiego „Studencka Gromada” we Lwowie.

Senat akademicki Uniwersytetu Jana Kazimierza na posiedzeniu dnia 18. grudnia 1924 uchwalił czynić zależnym zatwierdzenie statutów Towarzystwa od następujących warunków:

1) Ponieważ tekstem autentycznym statutu może być tylko tekst polski (art. 9. ust. o szkołach akademickich w brzmieniu ust. z 29. lipca 1921), przeto do zatwierdzenia należy przedłożyć Senatowi 2 egzemplarze, zawierające tekst polski.

2) Ponieważ wedle art. 100 ustawy o szkołach akademickich stowarzyszeniom akademickim nie wolno mieć celów politycznych, a na takie cele wskazywałoby ograniczenie członków Towarzystwa do ukraińców, należałoby zmienić § 8 w ten sposób, by członkami mogli być studenci narodowości ruskiej.

3) Zamiast nazwy „Uniwersytet lwowski” należy używać w statucie oficjalnej nazwy: Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie.

W celu przeprowadzenia powyższych zmian zwraca się sześć egzemplarzy statutu pod 1—6.

Z Rektoratu Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

Makarewicz.
t. cz. Rektor.

Як живуть студенти високих шкіл на Україні?

В харківських „Вістях” читаємо таку статистику із студентського життя на Україні:

Із усіх студентів, що знаходяться в Одесі, 51 проц. їдять 3 разів на день, 40 проц. два разів на день, а 8 проц. тільки раз на день. У Харкові таких студентів, що не кожного дня обідають є 12·1 проц., таких, що рідко коли обідають є 17 проц., а таких, що ніколи не їдять м'ясного обіду 22 проц.

Що до мешкання, то 30 проц. студентів живе у вохких помешканнях, 46 проц. на окраїнах міста, а 18 проц. в загальних помешканнях, в Харкові, а в Одесі 66 проц. живе

в вохких кімнатах, а 48 проц. в темних. 30 проц. одеських студентів зимують у неопалених кімнатах.

Більше як половина студентів вживає електричного світла, 22 проц. нафтового, а 22 проц. каганців.

Статистика виказує, що на 2800 студентів є 180 таких, що не мають зимового плаща і зимою ходять у літнім убранню.

Виходить, що не дуже то райське життя українського студентства на Наддніпрянщині. А в нас? Цікаво було перевести подібну статистику.

Як воно зайшло?

Дня 30. вересня улаштував сенатор п. Черкавський з припоручення Українського Соймового Клубу у Львові в „Народньому Домі” справоздавче віче, на яке зійшлося велике число українського громадянства. Сенатор Черкавський, як референт для шкільних справ, бажав з одного боку познакомити українське громадянство Галичини з подіями й працями в соймі зі станом шкільництва на Волині і взагалі по той бік „сокальського кордону” про становище тодішнього польського уряду, особливо ж міністра просвіти п. Гломбінського, до справ українського шкільництва, — а з другого боку хотів познакомитися з місцевими обставинами та становищем місцевих польських властей до українського державного і приватного шкільництва.

На зазив сенатора Черкавського зверталися різні присутні на вічу громадяни до нього з інтерпеляціями і давали матеріяли в справі нищення народнього, середнього й вищого українського шкільництва.

В часі тих запитів присутні на салі два поліційні комісарі дуже нетерпеливились, а після запиту п. Данила Стецькова розв'язали віче, впровадили поліцію і уступили силою вічевиків зі салі.

Судова розправа.

Дня 28. січня ц. р. відбулася в тій справі розправа проти п. Данила Стецькова, властителя цукорні при вул. Миколая ч. 5. Розправа у великій салі розправ при вул. Баторія.

Авдіторія переважно українська. Лава присяглих самі Поляки і то переважно робітники. Боронить адвокат д-р Лев Ганкевич.

Предсідатель ставить питання по польськи, а пізніше в тягу розправи й по українськи. Судії присягли заявляють, що не розуміють української мови, тому предсідатель переповідає їм зміст українських відповідий свідків по польськи.

Переслухання обжалованого.

На запит председателя, чи обжалований лотується до вини, відповідає п. Давидо Стецьків, що ні.

Безпосередню причиною, чому звернувся п. Стецьків зі запитом в справі нищення українського шкільництва польською владою була відома стаття в „Кур'єрі Львівському“ з 24. вересня 1923 року п. з. „Сизифове праце“, де цей орган виходячи зі сфатованого польського строгу осуджує теперішню політику нищення українського шкільництва як дуже шкідливу у своїх наслідках польській державності. Бесідник просить о допущення доказу правди, який обжалований обов'язується перевести.

Председатель: Я не допущу до переведення доказу правди. Це, що заряджують влади нікого не обходить.

Опісля зводить председатель питання на зовсім нецікаві справи, як н. пр.: Звідки походить слово „режим“ ітп.

Переслухання доказових свідків.

Комісар поліції п. Вагнер незаприсяжений заявляє, що був делегатом поліції. По українськи троха розуміє, одначе є такі слова, яких значіння зовсім не розуміє. Чи говорилось про шкільництво на Волині і в „Малопольське“ — того собі не пригадує. Також не пригадує собі, чи п. Стецьків вжив слів „щоби повалити сойм“.

Один зі суддів присяглих: Чи віче мало настрій поєднавши?

Комісар Вагнер: Сенатор Черкавський говорив дуже річезво й спокійно. А вже після того, як зачались інтерпеляції, чути було слова: „Ганьба“ ітд. Взагалі настрої бвв дуже піднесені і оживлені.

На запити оборони заявляє, що п. Стецьків в своїй інтерпеляції наводив факти. Чи вжив слова „денационалізація“ не пригадує собі. Також не пригадує собі, як п. Стецьків говорив про уряд взагалі, як про шкільні влади, та чи домагався усунути лихо в парламентарній дорозі чи в якій инчій. Обжалований був звернений до п. сенатора Черкавського, до нього говорив і він його слухав. Поодиноких слів будьто не дочув, будьто не зрозумів (бо п. Стецьків говорить дуже скоро) і лише опісля зі своїм товаришем Бехматюком радилися і усталали на другий день, що міг п. Стецьків сказати а чого ні.

На салью входить комісар поліції Ізидор Бехматюк.

Стверджує що зміст промови п. Стецькова — це була спокійна критика заряджень влади. Крики повстали тільки що після закінчення промови п. Стецькова.

Переслухання свідків відводових.

П. Аркадій Малецький, редактор „Нашого Пранора“ відповідає під присягою на запит председателя, що коли прийшов, то вже говорив п. Сенатор.

Один зі суддів присяглих: Прошу говорити по польськи!

П. Малецький: Я всюди і все промовляю лише по українськи!

Председатель: Я опісля вже сам переведу на польське.

Чи п. Стецьків сказав слово „злочин“, чи „повалити сойм чи уряд“ і „проклятий режим“ — того свідок собі не пригадує. Зміст промови п. Стецькова був: усунення кабінету при чому виразно вимінив назву міністра освіти Гломбінського, і про зміну форми правління не було мови.

Др. Ганкевич: Чи обжалований наводив факти про кривди на полі українського шкільництва?

Свідок: Так наводив факти.

Др. Ганкевич: Чи Вам як редакторови відома факти надужити і нищення укр. шкільництва з боку польської шкільної влади?

Свідок: Що днини приходять до укр.

преси жалоби

Председатель (перебиваючи): Я це питання усуваю бо не допускаю тут до переводження доказу правди.

Др. Ганкевич подає на це ухвали трибуналу.

Трибунал удається на нараду. За короткий час вертає і председатель оголошує рішення затверджуюче зарядження председателя.

Входить на салью П. Сенатор Черкавський. (Докінчення буде.)

Термін маєткових зізнань продовжений до 15. лютого.

Міністр скарбу видав розпорядок, яким термін маєткових зізнань продовжено до 15. лютого.

Огляд світових подій.

Мек Доналд хоче скликувати європейську конференцію.

Газети доносять, що Мек Доналд запропонує скликання наради всіх європейських держав, на якій обговорювалиб такі справи: 1) урегулювання всіх спірних справ, які існують між державами, 2) ревізія відшкодувань, 3) урегулювання міждержавних довгів, 4) справи торговельні, 5) розширення діяльності і прав Ліги Народів.

Мек Доналд є переконання, що наколиб до Ліги Народів вступили Німеччина і Росія і Сполучені Держави, тоді Ліга моглаб стати тілом, яке запевнить загальний мир світа.

Чи на правду воно так може бути? Здається нам, що доки є народи гноблені, доти мира не буде. І Ліга не pomoже тут нічого.

Страйк в Англії скінчився.

Страйк колійовців, який тривав цілий тиждень скінчився. Колійовці приступили 29. січня до праці, та тепер знова грозить Англії страйк

портових робітників. Якби той новий страйк вибух, то Англія опинилася в дуже скрутнім положенню.

Динамітовий замах в Ковні.

Підчас представлення в опері кинено бомбу, яка вибухла і спричинила між присутними страшний переполох. На представленню були

присутні найвищі достойники литовської держави. Думають, що саме з тої причини виконано замах.

1,000.000 людей на похороні Леніна.

Хоча підчас похорону Леніна виносив мороз 30 степенів Цельзія, в похороні взяло участь понад мільон людей. Був присутний і Троцький.

Конгрес вирішив, що тіло Леніна буде виставлене через 3 місяці на публичнім місці, а після того буде спалене. Попіл з його тіла буде схований в Кремлю.

Чічерін на місце Леніна?

Чічерін кандидує на місце Леніна. Чічерін до тепер був міністром закордонних справ.

Нарада фашистів в Римі.

30. січня зібралася в Римі велика рада фашистів. Прибуло около 700 делегатів. Мусоліні виголосив на нараді велику політичну мову.

Ще про Юнга.

Англійський фінансовий дорадник Польщі Юнг тільки їздить. Газети не перестали ще писати про його приїзд до Варшави, а вже він забирає свої манатки, бо щось не міг порозумітися з мін. Грабским.

Сіль подорожля!

Вальоризаційна дурійка не минула соли. 1 кг. білої соли коштує тепер 500.000 Мп. 1 кг. познанської 435.000 Мп, 1 кг. темної соли з

Велички 360.000 Мп. 1 пачка соли ваги 1.25 кг коштує 655.000 а пачка ваги 1 кг. 535.000 Мп. Ці ціни будуть вскорі знова підвищені.

Литва=Білорусь=Україна.

Історичний огляд.

У своїй минувшині Україна мала тільки двох вірних друзів і союзників — Білорусь і Литву. Коли інші сусіди — Польща, Московщина, Туреччина, Крим, тільки й думали, щоби Україні пошкодити, її знищити й поневолити, Литва й Білорусь протягом всієї своєї історії все були в добрих відносинах з Україною, все поділяли з нею добру і лиху долю.

Білорусь — це рідна сестра України. Білоруси від найдавніших історичних часів належали до нашої Київської Держави, мали той сам пануючий княжий рід, що Україна, вели ту саму державну політику. І коли Київська Держава розбилася на князівства, білоруські землі все змагали до тісної єдності з Україною.

Братства, що колись заступали місце теперішніх освітніх товариств, рівночасно розвивалися на Білій Русі і на Україні, — разом працювали над шкільництвом, спільно виступали в обороні гнобленої віри, згідно піднімали національні і політичні справи. Багато Українців працювало тоді в білоруських центрах і таксамо Білоруси відвідували Україну. Спільними зусиллями розвивалося тоді письменство, так що тепер говоримо про спільну білорусько-українську літературу. Видання Білоруса Скорини мали таке саме значіння для України, як для Білорусів видання острожські і львівські. Підчас повстання Богд. Хмельницького козацькі війська ходили визволяти Білорусів і частина білоруських земель пристала до Української Держави.

Між Литвою й Україною прийшла тісна зв'язь, як тільки зорганізувалася Литовська Держава. Основатель литовської могутності великий князь Мендовг, стояв уже у приятних відносинах з галицько-володимирським королем Данилом; Мендовг бажав навіть віддати литовський престол по своїй смерті Даниловому синові Романови. Пізніше, як Українська Держава занепадала, Українці віддали свої землі під опіку Литви. Майже рівночасно литовські князі засіли у двох головних українських столицях, у Києві і Львові. Литовська держава зросла тоді в європейську силу, її володіння сягало від Балтійського до Чорного моря. Литовську владу український народ вгадував усе добрим словом; Литовці не рухали

давніх українських установ, не вводили нових, шанували українську в ру, самі залюбки уживали української мови. Сусідська приязнь між обома народами стала тоді щира і тверда. Коли на Литву почали натискати Поляки і намагалися зруйнувати литовську державу і литовські забрати собі, землі тоді дружньо стали побіч себе Литовці і Українці проти небезпечного противника. Повстання Свигайла, змова литовських князів з 1491 р. повстання Михайла Глинського, це були спільні збройні виступи Українців і Литовців проти Поляків. Приязнь обох народів перетривала століття. Як

Богдан Хмельницький наново воскресив Українську Державу, Литовці відносилися дуже прихильно до починів гетьмана; найвизначніші з литовських панів, Радивили, спільно з ним уклали плани поділу Польщі, яка рівно гнобила Литовців і Українців.

Вільні Туркині.

Кемаль паша, творець турецької республіки старається зовсім зєвропеїзувати свою країну, тобто ввести звичаї та поведінки європейських країв.

Між інчим наділив він волею турецьких жінок. Досі вони могли займатися тільки домашніми справами та жити в гаремах. На вулицю можна їм було виходити тільки з заслоненим лицем. Таким робом вони були невольницями в порівнянні із своїми подругами європейських країв. Кемаль паша зніс то невольництво, а Туркині вийшли тепер св. бідно на вулицю та уживають свободи. Щож роблять? Відбувають всякі збори, засідання різних комітетів, які до нічого не доводять, але збирають сотні ба навіть тисячі жінок. Кожен Туркиня вважає за усиле своєї свободи — свободу слова, говорення. Тому й іде на збори, щоб принайменше виговоритися.

На таких зборах тягнуться над якою небудь дурницею цілогодичні дискусії, бо кожда з учасниць мусить забрати голос.

Одно з таких зібрань Туркинь в Ангорі тягнулося з перервами 19 днів, кожного дня від 2-гої год. після півдня до пізньої ночі. Обмірковувано справу початкового

виховання дітей. До голосу записалося 4.876 жінок. Предсідниця хотіла обмежити час промов. Тоді счинився великий крик і появилися внески за усуненням преїдї, бо вона зачинає собі поступати по султанськи з вольцями горожанками.

Мимо тої великої зміни у їхньому життю, Туркині не покидають всіх звичаїв, що роблять їх принадними і гарними. Як і давніше уживають вони шмінок, креміїв, пудрів та інших средств цього роду, а носіння дорожчих та дорогих строїв поширюється щораз більше.

Дотепер Туркиня не прикладала великої ваги до строїв. Вона вдоволялася тим, що її пан і муж зволив її подарувати. Європейськими вборами вона навіть погорджувала, бо уважала їх смішними. Та сьогодні часи змінилися. Найбільш поширений між молодими Туркинями журнал то „Париські моди“. Європейські кравці не можуть дати собі ради з замовленнями та роблять світлі інтереси. Бо модна, по париськи зроблена сукня належить тепер до „політичної“ програми визволеної Туркині, вона то наче прапор свободи турецької жінки.

Як то наш селянин став безземельним халупником на своїй землі?

Попереднім разом писали ми про те, як то наша земля попалася в чужі руки, як вона стала ненашою. Зокрема ми говорили про це, як то наш селянин став кріпаком — рабом навіть без права до своєї землі. Там говорилося, що такий стан був аж до приходу австрійської влади до Галиччини.

В Австрії тоді теж було кріпацтво, однак зі заходу віяло вже тоді весняним вітром. Всі освічені люди виказують крайню несправедливість кріпацької залежності селянства від ділчів та жадають його знесення та звільнення селян від всякої залежності від панів. В Австрії цісарі — крім одного цісаря

Йосифа II., все тягнули за панями, тому забравши деякі західні українські землі, бажали вони також зберегти залежність українського селянина від польського ділчача. Та під примусом революції, що вибухла в 1848 р. у західних краях Австрії, мусіли уступити й знести панщину. Та щож селянинови за користь зі знесення панщини, коли вся земля вважалася власністю ділчів, не лише та, яку колись базправно забрано селянам під панські фільварки, але й ті дрібні кусники, якими користувався колись панщизняний хлоп. Місто того, щоби по всякому Божому і людському праву направити кількавікову кривду і всю зем-

лю відібрати від неправих посідачів, та наново повернути старим властителям — селянству, Австрія признала селянам, лиш ті дрібні кусні ґрунту, які вони уживали й то ще казала дідичам заплатити за них. Майже пятьдесят літ сплачували селяни в податках дідичам за охляп своєї власної землі. Зате ліси й пасовиська здебільша остали при дідичах, а всякі права селян до них знехтовано. Хоча закон признавав селянам деякі права до них, всемогучі ще тоді в Австрії дідичі зуміли все обернути на свою користь.

В той спосіб український селянин колись за своєї держави заможний. — власник мало не всеї землі, під чужою владою стратив усю землю, стратив право землю посідати, та став звичайним кріпаком. Справді після знесення панщини, став він вільним, але нічим більше, як лиш нуждарем — халупником на невеличкім куску землі. Усі великі простори рідної землі які він викорчував, справив, як їх власник, а пізніше обробляючи як панщизняний хлоп, кожду пядь землі зросив кривавим потом — усі ті простори опинилися остаточно таки в чужих руках. А заї той час народ розродився й голод на землю став великий, тому то не диво, що коли по сімсот літах, за наших днів, на широких українських просторах знов повстала своя держава яку ми оглядали вже власними очима, першим її старанням було направити кривду заподіяну нашому селянинові перед кількисот літами та повернути забрану йому колись його власність — землю.

(ч).

ШИЛОМ І ПАЛКОЮ.

Таке як пес, а же пес!

До місцевого священника прийшла баба Гапка.

— Що там скажете Гапко? — питає панотець.

— Та принесла я, прошу єгомостя на Службу Божу.

Здивувався панотець немало. Баба Гапка скупендряга була на ціле

село. Дідови милостині ніколи не подала, бідних не спомогла, а не то вже щоб на Службу Божу нести.

— А за коож — питає — ту Службу відправляти, чи за померших, чи за „всякоє помишленіє“?

— Нехай за „помишленіє“ панотчику. Щоб тому харциязі ноги покрутило.

— Якому харциязі?... Деж так може бути, щоб Бога просити за покрученне ніг.

— Не можна?!.. Єгомостику, а ошукувати людей можна?!

— Якжеж він вас ошукав і хто то такий?

Баба Гапка тяжко зітхнула, втерла ніс і очі хустиною, а далі як не зацокотить.

— Коб я знала хто він такий, то яб йому оттими нігтями балухи видрапала. Яб йому коромеслом крижі перебила, щоб сувався як поманий пес! Яб йому горячого окроцу...

— Чекайте! Не кленіть! — здержував розбішену бабу панотець — ви розкажіть усе як воно було, то може пораду щонебудь,

— Ой єгомостику — захлипала гіренько баба Гапка — де вже вам мені на мою кривду поради. Пропало моє добро, як камінь у воду.

— Ну те, не плачте вже, а розповідайте, що вам за горе приключилося!?

Довго ще хлипала баба Гапка і втирала рясні сльози, що котилися по старечім обличчю, а далі стала розказувати:

— Була я прошу єгомостя, вчєра на відпусті в Підгірцях. Вислухала відправи, як Бог приказав, тай пішла на майдан подивитися між людей. А там наїхало всяких кумедіантів тай блахманять людям очі: той вогонь їсть, той залізо зубами кусає, тамтой на голові ходить. Далі знов ріжні шахраї всячину продають: гарабський мід, турецьке вино, французькі чи якісь там кроплі. Чиста Содома. Ну! — думаю собі — мене не підведеш! Не дурна я купувати отту погань. От тільки ходжу та придивляюся. Але ось ізявився якийсь чоловік з мішком на плечах тай кричить до народу: „Люди — каже — хочете, я вам покажу щось таке як пес, а не пес!“

Стали до нього люди бігти, бо таки що правда, то варта побачити, що воно за звір. Таке як пес, а не пес! Що то може бути? Дивуються люди, просять показати, а він заєдно горлає тай горлає, щоб народ збігався. Далі як вже багато зійшлося він і каже: „Скиньтєся по пять нових, то покажу вам звіра!“

Давали люди, дала й я. Але бодай би мені було того дня не

дочекати, як мала я таку кривду собі тай дітям зробити.

А хлоп зібрав гроші тай повінає на край майдану під ліс звіра показувати. А я вже ціла аж трушуся, так хочу, щоби швидче показав ту чудасію. Бо щож воно може бути: таке чисто як пес, а не пес?!

Люди вже й нетерпеливляться, так кожного кортить побачити. Кричать: „Покажуй хутче, бо нам ніколи!“ А він: „Пождіть люди добрі нехай мішок розвяжу!“ — а сам назадгузь усе під ліс посувається. Далі станув на горбочку і витягає з мішка за ноги — пса. Показав усім тай пустив на чотири вітри.

— А що бачили? — питає.

Люди стоять, мов води в рот понабирали. Не знають що й казати.

Далі один як не крикне:

— А злодію сякий такий, таж то звичайнісінький пес!

— Який пес!? — відказує ошуст. — Хіба ви не бачили?! Яж усім показував!

— Як не пес? — кричать люди, хіба нам очі повилазили.

— Люди добрі! Я казав, що воно точнісінько таке як пес, але не пес, бо то... сука!

За цим словом скочив з горбка в ліс і диминув куди очі повели.

— Оттак, єгомость, кінчила баба Гапка своє оповіданне — пропала моя праця, моя кервавиця. Навіть бубликів унукам не було за що купити.

Панотець дусив у собі сміх, а баба просила зі сльозами в очах:

— Нейже єгомость відправлять Службу за „помишленіє“. Щоб тому ошустови ноги повикручувало. Нехай не ходить більше людей дурити.

— Не можу бабо — каже панотець — за таке Бога просити. Я вам за померших, або за живущих відправляю.

Баба Гапка спалахнула

— Ні! Не хочу ні за померших, ні за живущих. Як не будете правити то я беру гроші назад.

Відібрала гроші і вийшла хутенько з покоїв. А по дорозі бурмотіла до себе:

— Нема правди на світі. Видно й попи з ними тримають. Але піду ще до монастиря, може Василяни відправлять!

М. Д.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вітчизни.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Газда акушером при отеленню.

(Докінченне).

Належна поміч при отеленню.

Правильне отелення відбувається — як звісно — самостійними силами й порід не вимагає зовсім нашої підмоги. Може він однаке відбутися щойно тоді, як що плід є правильно уложений це є: *головкою* — при чому виходить на вні головка, умішена на передніх ногах, долі ратичками; або *задком* — при чому замітні підшви задніх ратичок і задок. Всі інчі уложення є неправильні. Як що вже відійшли води плодови, а впротязі кількох годин напір корови (кобили) являється безуспішний, потрібно посягнути. В тій цілі обрізуємо передше нігті, руки добре вимиваємо милом й відзаразнюємо їх розчином крезолу, або лізолу або креоліни беручи на кварту перевареної води 1 ложку одного з цих середників. Рівночасно помічник відзаразнює липки (шнурки), вложивши їх до тогож відзаразника. Липки найлуччі нові, не грубі, по змозі з лону, щоби не драпали родної слизниці. На вистарчаючу (вилізаючу) (і) ніжку (и) закладаємо петлю, якої кінці тримає помічник. За час відсутності болів впихасмо плід у матицю й розсліджусмо опять причину запори. При всякому неправильному уложенню, яким являється кожне відмінне від вище описаних, намагаймося невпинно наставити плід на положення головою або задком. На случай завинення (підвинення) головки, потрібно її привести на ніжки. Як-що вона таки завертається, вхопити її на відзаразнений реміничок кантом поза потилицю й опять тягнути все враз за час присутності болів. При завиненій (підвиненій) ніжці, потрібно на вистарчаючу другу ніжку закласти петлю як вище й за час відсутності болів зіпхнути плід у матицю. Опісля посягнути за завиненою другою ніжкою, зігнути її спершу ще більше в — колінному або барковому, стегонному — суставі, залежно від ноги і завинення й щойно тоді випрямовуючи її наставляємо плід як вище. У всіх випадках уникати злишнього насильства, не драпати, не шарпати, не тривати. „Робота“ у родному внутрі повинна бути спокійна, розважна, терпелива. Стараймося всім зусиллям перевести передусім до отвору матичного голловку або задок враз з ніжками, а як що поведеться нам перевести

їх враз крізь отвір лохані — отелення певне.

Як-що плід приміщений дуже глибоко, допомогти собі коліном (підпираючи з вні), котре не мучиться так скоро як рука. Можна притягнути плід також чистою відзаразненою палицею. Справивши все як слід, тягнути поволи, долі родниці, за час болів, найбільше у тобох чоловіка. При за великому лобі візвати ветеринарного лікаря. Після тяжкого отелення потрібно породовий шлях вистрікати відзаразнюючим середником, який передше розвести у відварі дубової кори, беручи 2 жмінці до 3 кварта кипятку. По $\frac{1}{2}$ годинному варенню відшідити й дещо остудити, а опять додати 1 ложку відзаразника, найліпше доброї креоліни Pearsonna (Пірсона).

Перша прокорма отельонки.

Як першу прокорму подається отельонці (корові) напар свяченого зілля, або материнки, полину, ромашня, гірчички (генуїяни), кропиви. Зготовлюється як чай, беручи пригорстку одного з вишеназваних зел на кварту кипятку. По відшідженню додати склянку оковитки й теплим залити. Дуже хосенне є гріте пиво (зливки) в кількості 2 — 3 кварт. Щойно потому подати тепле пійло, так зготовлене: до посудини всипати кварту грубого грису, 2 ложці соли й залити 4 квартами кипятку, мішаючи, щоби стало клейке. Тепле подати. По пійлі в деякий час можна вже закинути за драбину, дещо доброго сіна.

Невідповідна прокорма отельонки спричинює часто по породовий параліч (пораженне)!

Як поступати з місцем?

Місце (ложисько) відходить від по породових болів самостійно, звичайно в 6—8—24 годин; у деяких коров — і в кількох днях. Нетерпеливі мають звичай видирати його насильно враз з матичними губочками, до яких прикріплюється місце. Варварство це веде до загинення отельонки від зараження крові або смертного кровоплаву.

Як-що з приводу слабких по породових болів, з окрема по тяжких отеленнях, в яких 4—5 день місце не відійшло, поступити так. По належному відзаразненню рук, намашуємо їх несоленим маслом з додатком дещо відзаразнюючого середника. Опять впускається у матицю сильну струю води, пропускаючи її так довго, аж виходитиме чиста вода. Опісля посягнути й ру-

хом пальців начеб на кляватурі фортепяну підважувати (відклеювати) поступенно прикріплене до губочок матичних місце. Як-що воно вже відклясне, вистрікати ямину породову відваром дубини, додавши як вище середник відзаразнюючий, з окрема при присутному сопусі 1 ложочку надманганіану потасового (kali hypermanganicum). При сопусі з родниці бути обережним ізза небезпеки затресення власної крові зраненими руками. Тому в цім останнім випадку краще візвати ветеринарного лікаря.

Як ратувати корову від по породового паралічу?

Ця неміч, якій підпадають по породі здебільше найкраще плекачі виборів корови, лучається в $\frac{1}{2}$ до 1 дня по злогах.

Познаки. Нехіть до їжі, спин жування, неспокій, ослабленне, протяганне. Гарячка з дебільша відсутна. Вуха, присадки рогові й ноги холодні; запоморока. Незабаром виступають познаки паралічу зводу з втратою чуття, що легкоспізнати наколовши голкою. Безуспішне намагання двигнутись. Віддих стає прискорений, живчик (пульс), що й го слідкується на бючці долішньої шочи, оподалик підборідка, — нерівний, вигасаючий. Смертну неміч закінчує питоме завертанне на бік голови. Смерть протязом 1—3 день.

Порада. Поміч чим скорша, тим успішніша. Помагають, часті змивання (наприскування) і зимною водою вимен, на перемену з енергійним розтиранням (масуванням). Теплі обклади або прямо прасування гарячим залізком хребтового стрижа на просторі крижевої кости. На прогін глянберська сіль 1—2 фунта в відварі 2 кварт кореняків петрушки в кількості: 1 пригорстка на 2 кварті кипятку. Розтирання цілого толуба віхтями, щоб пігнати кров до кружляння. Надування вимен воздухом: гусяче перо, грубістю відповідаюче світлу (отворови) каналіків стрикових, стяти дещо на прикінці, щоби отворити його, полишаючи однаке загненне, яким — без зранення можна увійти у нутро каналіків. Прикріпити його опять у вилеті кишки роверової помпки й впровадивши у поодинокі дійки, вдувати у них доволі багато повітря. При цьому побивати з легка вимена, наприскувати їх холодною водою й масувати як спершу.

Цей спосіб скорослід примінений, лічить по породовий параліч протязом 2—3 годин.

Про всі інші хвороби домашніх звірят говорю в книжці „Ветеринарний лікар”, з п'ятьдесятьма кількома малюнками, Львів 1924 р. Видавництво української Видавничої Спілки. Набувати її у професора д-ра І. Свяницького, Львів, вулиця Мохнацького ч. 42.

Маріян Стахурський
ст. ветеринарний лікар.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Міліони, міліончики!

Мимоволі нагадуються старі часи і сміх душу обіймає.

— Міліони, міліончики, — Карбованці, лімончики та й ви гривенчики почесні! —

Привиджується Могилів... Удовиченко, а з ними могилівські склепи та їх купці.

Так і видиш нераз. — Ось у вікні стоїть жид. — Держить в руках 500 гривень, та з напруженням усіх своїх нервів шукає до світла за діркою.

(Ушкоджену гривню, як звично, не приймали).

— А блєх, а блєх! — чути було зі всіх сторін. І вдоволено, гейби яке чисте золото, ховав купець, як бляха твердий папірець у туфлях, та дав тобі за нього чого тільки душа забажала.

Гай, гай!

Тоді, над таким оцінюванням українського гроша, плакала чогось душа і біль серце стискав. А нині?..

Та цить...

Чому і через що, — я не знаю але тоді мимоволі, шукаючи за щастем, та добром, летіла перемучена життєм думка над Шпреву, та спинювалася при німецькій марці.

— Дранте і то ще раз дранте! — говорив чоловік тоді люто, обманюючи в своїм кармані, безвартісний після тодішньої думки, український гріш.

— І чому це не німецькі марки?

Гай, гай!

Булоб з чим і до смерті прожити, та ще й дітям що лишити! Ні, ні!

„Пронаду таки! —

Даром пронаду і сліду жадного не кину”.

Нагадувалися слова поета.

Та „tempro mutantur” (змінюються часи).

Нині, — над собою, себто над отцею колишньою слезю, я сміюся і то здорово сміюся.

Сміюся, однак кризь сльози.

Слеза.

Хто може займатися управою тютюну?

В р. 1924 буде дозволена управа тютюну на терені воєвідств: 1) станіславівського, 2) тернопільського, 3) волинського (в повітах — Кремінець, Дубно, Остріг і південній частині повіту Рівне по лінію берегу ріки Гарбу і в південній частині повіту Луцьк до шляху залізничного Ковель—Здолбуново і 4) воєвідства білостоцького.

Право до управи тютюну в цих округах матимуть тільки ці хлібороби, які призначуть на цю управу що найменше 50 квадратних метрів ґрунту в одній цілості (в однім кавалку) і коли скількість ґрунтів, призначених на управу тютюну в дотичній громаді не буде менше чим 2 гектари землі.

Карані за скарбові переступ-

ства не одержуть дозволу на управу тютюну. Відповідні зголошення треба вносити до Дирекції викупу тютюну або до вїтїв дотичних громад і то найдалше до дня 15. марта ц. р. Відповідь на ці зголошення має бути видана не пізніше як перед 1-им мая ц. р. Особи, яким буде надане право управи тютюну, одержать безплатно від властивих урядів тютюнове насіння, якого виключно буде треба вживати до управи. Для цюї буде зорганізована контроля скарбових органів, які матимуть право вступати на ґрунта і місця, на яких управляти зглядно переховуватиметься тютюн. За вїрцеві плянтації тютюну будуть призначені грошеві нагороди.

Нова

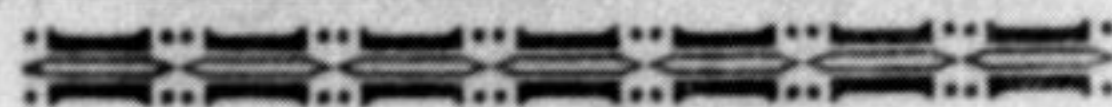
на українське студентство.

Розв'язанне „Основи”.

Псмїщуємо документ, яким розв'язано студенське Товариство „Основа”. Пояснення до него хїба злишні.

Dyrekcja policji we Lwowie, L. 2455/531/ St. 23. We Lwowie, 21. stycznia 1924. Do Zarządu „Towarzystwa ukraińskich studentów politechniki we Lwowie Osnowa”, do rąk zastępcy przewodni zątego Pana Andrzeja Ochrymowicza we Lwowie ul. Kurkowa l. 61. w czasie dochodzeń prowadzonych w sprawie stowarzyszenia „Osnowa” stwierdzono, że zarówno członkowie zarządu, jak i większość wśród członków stowarzyszenia nie są zwyczajnymi wzgl. nadzwyczajnymi słu-

chaczami politechniki lwowskiej jak tego wymaga § 8 statutu stow, zatwierdzonego przez b. Namiesnictwo galicyjskie reskryptem z dnia 17. marca 1898 L. 18438. — Wobec tego przekroczenia postanowień statutu, zawieszona z dniem dzisiejszym Dyrekcja Policji dalszą działalność stowarzyszenia na podstawie § 24. ust. stow. z 15. XI. 1867 dzpp. Nr. 134. — Od powyższej decyzji przysługuje P. T. prawo rekursu do Wójewództwa, który wniesić można przez Dyrekcję policji w ciągu dni 14. od dnia następnego po dniu doręczenia niniejszego orzeczenia. — Rekurs niema mocy wstrzymującej.

Надзвичайні ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ва „ПРОСВІТА” у Львові

відбудуться в середу, дня 5. марта 1924. року в салі „Сокола-Батька” (вул. Руська 20) о 11. год. перед полуднем.

Дневний порядок:

1. Відчитанне протоколу з останніх Звич. Заг. Зборів.
2. Зміна статуту Т-ва.
3. Організаційні справи.
4. Внески.

У Львові, дня 25. січня 1924.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта”
у Львові

М. Галуцинський
голова.

Ст. Шах
секретар.

Дописи.

Дроздовичі і Строневичі пов. Перемишль. Перемишльський повіт має дуже гарні і свідомі села. В кожній народній потребі держаться гарно і міцно, хоча під цю пору замало ними опікується і місцева і перемишльська інтелігенція. От є там, в тім „славнім” Перемишлі Кружок УПТ. Вийшов зі Львова зазив, колядувати на „Рідну Школу”. Прийшли навіть і готові документи до Кружка. Треба було тільки трошечки подбати про організацію коляди. Та Старшина (а властиво її теперішній склад) навіть не відбула в тій справі засідання! Та на превелику радість нашлись люди і то не вчені, які краще зрозуміли свій обовязок і львівський зазив, чим Старшина перемишльського кружка. Приклад от хочби двох в горі названих громад, є гарним доказом, що душа нашого селянина гарна і не глуха на зазиви своїх Установ. Коляда на „Рідну Школу” в тих двох селах дала: в Дроздовичах 13,950.00 мп. в Строневичах 4,300.00 мп. Це перша збірка на „Р. Ш.” в тих селах, але треба вірити, що не остання. Може вона не булаби першою, якби нею було кому перше зайнятися. Місцевий парох „благоденствує” і тепер розцедрився на 300.000 мп., між тим коли одна бідна зарібниця

жертвувала 500.000 мп. Що коляда так гарно вдалася — в тім заслуга студ. укр. унів. Сенечка і далі: в Дроздовичах колядували на ту ціль: Іваш Гриць, Качір Ст., Коцюмака Мих., Лернатович Гр., Іван Моленда і Павлівський Мих., а в Строневичах — Давидяк Анна, Раб Катерина, Дужий Мих., один і другий, Раб Волод. і Товарицький Мих. — Тож вдяка Вам від „Рідної Школи“, дорогі колядники, що не жалували ні часу ні труду! А собі і своїм громадам тою першою колядою принесли ви честь!
Гамалія.

ДЕКІВАН.

Жид = шахрай.

У карпатських боях лютих
Жидови одному
Відірвав раз гранат ногу
В наступі страшному.

Впав жидок і просить бідний
Вояка Івана,
Щоб заніс його в шпиталь десь,
Бо кровавить рана.

Змилювавсь Іван над жидом,
Взяв на свою спину,
І знід куль щасливо виніс
За фронт як дитину.

Утікаючи не бачив,
Що впав гранат близько,
І без голови остався
На плечах жидицько.

Іван тащить даліне трупа
Ледво віддихає,
Аж нараз якийсь старшина
Його зупиняє:

— Що несеш там лянштур-
Ти мудрий Іване?! — [маче,
— Раненого в ногу жиди
Пане капітане!

— Чи ж не бачиш старий дурню,
Що це трупа без лоба?!
Глядиш Іван, аж ту дійсно
З жиди лишень торба.

— От жид, каже, то все
Совісти не має. [шахрай,
Чи то дома, чи на війні
Всюди ошукає.

Вже й без лоба був злодюга,
А вмів шахрувати;
Брехав, що ранений в ногу,
Щоб змаркерувати!...

Що думають в Америці про Новий Час?

Містимо уривок листа, який ми одержали з Америки, щоби показати, як відносяться до нашого часопису наші брати ізза моря.

„Новий Час“ здоровий соборницький козарлюга почав приходити вже і до мене. Здорово думас і мудро говорить. Дай Боже, щоби ріс і кріпшав у ласці усіх здорово думаючих українських патріотів, в першій мірі селян, на добро і потіху Соборної. Дотримуючи даного слова пересилаю на крижму молодого завадіяки 5 доларів. — Щастя Боже“!

НОВИНКИ

Календар. — Лютий 1924.

4. Понеділок (22) Тимотея. *Правосл.* Тимотея. ● Схід 6:50. Захід 4:25.
5. Второк (23) Климента муч. *Правосл.* Климента муч. — Схід 6:49. Захід 4:27.
6. Середа (24) Ксенії преп. *Правосл.* Ксенії преп. — Схід 6:47. Захід 4:29.
7. Четвер (25) † Григорія Б. *Правосл.* Григорія Б. — Схід 6:45. Захід 4:31.

Народні приповідки.

Так холодно, що якби не вмів дрозд змерзти.

Мороз не велик, та стоять не велить.

Що сталося в лютім.

4. 1793. другий поділ Польщі: прилучення до Росії Волині і Поділля.
5. 1863. ур. композитор Остап Ніжанковський.
6. 1704. правобічний гетьман Самось передав гетьманські клейноди Мазепі.

Пригадки для Виділів Читальень „Просвіти“ на лютий.

Найдальше до 27. лютого ц. р. належить подати до відома Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, хто вибраний делегатом на Надзвичайні Загальні Збори Т-ва Просвіта у Львові, що відбудеться дня 5. березня 1924. Без такого повідомлення делегат не буде допущений до голосування на зборах.

Обов'язком Виділу подбати, щоби читальня протягом місяця березня конче відсвяткувала річницю смерті Шевченка в якій небудь формі: концертом чи аматорською виставою. Повинен бути конче виготовлений реферат (відчит) про Шевченка. Дохід з концерту чи вистави на фонд „Учітеся брати мої“...

— 0 —

На Кооперативу Український Театр зібрав Вп. П. Василь Палів між нашими земляками на Підкарпатській Україні уділи: 1. Комітет допомоги українським збігцям в Ужгороді 100 ч. к., 2. Гаврило Ченгерій в Шалаянках біля Мармароша 7:50 ч. к., 3. Петро Мельник в Ужгороді 10 ч. к., 4. Михайло Коньовський в Ужгороді 10 ч. к., 5. Степан Прус в Ужгороді 20 ч. к., 6. Михайло Поліщук в Ужгороді 20 ч. к., даліше з Беревова: 7. Др. Данило Стахура 15 ч. к., 8. Степан Манжула 15 ч. к., 9. Морнило Заклинський 22:50 ч. к., 10. Марія Дорош 15 ч. к., 11. Василь Пачовський 7:50 ч. к. і 12. Андрій Дідик 30 ч. к. — разом 272:50 чк. Усім

жертводавцям а Вп. П. Палів за переведення збірки щире спасибі. Управа.

Зів власного скаженого пса. До лічниці в Грацу (Австрія) привезли цими днями робітника, що скоро вмер серед об'явів скаженини. Аж пізніше виявилось, що він забив і зів свого скаженого пса, що покусав був кількох людей.

Фальшиві 10-мільйонівки. В останніх днях появилися в обігу фальшиві 10-мільйонні банкноти, що в великій кількості розходяться по цілм краю. Їх легко пізнати по замазаній сільветці Вавелю на передній стороні. На відворотній стороні кидається в очі темно-брунатний відтінок краски написів. Позна тим фальшиві банкноти розміром трохи менш.

Почтові оплати на час від 1—15 лютого лишуться такі самі, як були до тепер тому, що франк не підскочив у вартості.

Переписка з Росією і Україною. Почтовий відділ при репатрійній делегації у Варшаві закривається з днем першого лютого. Кореспонденція із С. С. С. Р. відбуватиметься за посередництвом головного поштового уряду.

Чи для дідів існує вальоризація? Заводовий жебрак Михайло Манишак наговорив всяких дужниць якійсь пані, що дала йому 6.000 мп. милостині. „Звальоризованого“ діда замкнено до арешту.

Архієпископ жениться з купчиною. Бувший австрійський архієпископ Євгеній, що живе тепер в Базилей від хвилі закінчення війни, жениться з багатою вдовою по тамтешнім купцю. Архієпископ має тепер 60 років. В 39 році життя він залюбився був у гарній віденській міщаночці і хотів женитися з нею, але Франц Йосиф не допустив до того подружжя. Євгеній лишився кавалером. В часі війни командував австрійською армією над рікою Півве на італійському фронті.

Три і пів мільйона томів річно. В Нью Йорку повстало нове видавничє товариство, яке має видавати річно принайменше три і пів мільйона томів. Всі книжки мають бути однакового розміру і коштуватимуть по 10 центів кожда. Акційне товариство, що організує те видавництво має вже три мільйони доларів капіталу.

Італійський наслідник престоло вибирається у тримісячну подорож до південно-американських столиць.

Практичні поради.

Добра рада ліпша як готові гроші.

(Народня приповідка).

Масць на відмороженне. Нескисле пиво варити доки не згусне. Тим посмарувати відморожене місце, приложити ватою і зав'язати шматинною. То повторяти що дня вечером через яких вісім днів. Засохлу масць розпустити горячою водою.

Переховування овочів. Щоби овочі не гнили, ані не змерзали дуже добре їх переховувати в деревляних пачках між гіблівками.

Як позбутися „столярського“ запаху в креденсах і шафах на поживу. Ставити кілька днів в кожній переділці склянку з горячим молоком. Вкінці вишурувати переділкі содою і отворити шафу щоб висохла.

Переховування цибулі. Вложити цибулю в кошик з половою так, щоб одна другу не дотикала, присипати і поставити в сухім, незимнім місці.

Як пізнати свіжі яйця. Попробувати яйце язиком з обох кінців. Коли воно свіже то буде зі ширшого боку тепліше. Якщо оба кінці холодні яйце є правдоподібно старе.

Мутну воду прочистити. Кинути алуно до води і вода прочиститься. Одна ложочка вистане на 10—12 літрів води.

Сушення мокрих черевиків. Мокрі черевки, по скинненню, наповнити сухим вівсом. Він витягне за ніч всю вогкість зі шкіри.

Плями з чорнила змивати. Полити пляму солод. молоком і вимачати олією чистою ватою. Це повторити кілька разів. Потім вимити те місце горячою водою з милом. Як пляма давня мусить молоко на ній довше постояти.

Средство на попечення і попарення. Робити на болючі місця оклади з молока так довго, доки не перестане боліти. При лекших випадках біль і червоність уступають вже по 3 годинах.

Як пчола, чи яка друга комаха вкусить чоловіка, потерти вкусене місце розрізаною цибулею. Біль і пухлина зараз зникнуть.

Біржевий перегляд.

Від якогось часу зазначилася сильна знижка чужих валют. Причиною того є без ніякого сумніву нові зарядження в скарбовій політиці Польщі. Держава звальоризувала всі монополії і податки, через що до каси впливає більше гроший, чим до цього часу. А через стягання масткового податку, який виносить більше, як є польських марок в обігу, забракло людям польських гроший. Тому кожний продає чужу валюту. А що більше є тих, що продають, чим тих, які хочуть купувати, тому і чужі гроші в відношенню до польської марки спали. Польський міністр скарбу заявив, що з початком лютого перестануть друкарні бити марки, бо цілий бюджет буде покритий з впливів. Як що то правда, то нема надії на те, щоби чужі гроші пішли в гору.

Хоч чужі гроші падуть, доріжня збільшиться даліше. В першій половині січня пішла доріжня в го-

Літопис

Передплата на січ. лютий: 2,000.000 мп. у Львові й 2,400.000 на провінції (Галичина й і. українські землі під Польшею). Тільки ті, що пришлють цілу передплату до 10. лютого, отримають усі числа без підвижки. Кожне число має 16 стор. великого формату й 4 стор. ілюстрац. додатку. — Передплату приймає представник В-ва „Українське Слово“: **І Рудницький Львів, Тарновського 7.**

ру о 90 проц., а в другій половині приблизно о 20 проц. Збіже в останніх днях спало дещо в ціні а це через то, що на ринку появилася багато збіжа. Заповідають що збіже ще спаде в ціні. В слід за тим спали рівнож ціни на муку.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 29. I. 1924.

Амер. дол. 9,000—9,150.000, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. 8,600.000—8,700.000, Кч 272.000, фран. фр. 400.000, франки швайц. 1,550.000, фунт штерл. 37,000.000—38,000.000, Фр. бельг. 360.000. — Ліри 310.000. Лей 40—40.500. Австр. кор. 120.

Золото: 20 кор. 4,100—42,000.000, 20 фр. 38,000.000, 10 рублів 56,000.000.

Срібло: кор. 680.000, 5 кор. 3,800.000, фльор. 1,800.000, рублі 2,800.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжева біржа.

Львів, 29. I. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 37,—38,500.000. Жито з 1923, р. 26,—26,500.000, Броварняний ячмінь з 1923, 22,—23,000.000.— Овес з 1923, р. 25,—25,500.000. Горох пільний 00,000—0,000.000. Горох Вікторія 00,000.000 мп. Пшенична мука 40% „О“ 82,000.000, 55% „1“ 64,000.000, 70% „4“ 52,000.000. Житня мука 60% 65,000.000, 70% 48,000.000, гречана каша 00,000—00,000.000 фасоля біла 68—69,000.000. Фасоля краса 61—62,000.000. — Ціни розуміється за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція закладовання.

Ринок.

Хліб 1 кг. 700.000, м'ясо волове 3,700.000, свиняче 4,000.000, теляче 3,000.000, солонина 000.000—4,000.000, сало 0,000.000, смалець 6,000.000, масло десерове 8,000.000, масло кухонне 7,000.000, сир 1,600.000, яйця 1 шт. 350.000, сметана 1 літра 1,500.000, молоко 500.000, 1 кг. меду 4,000.000, бураки 1 гк. 250.000, цибуля 400.000, чісник 1 головка 50—100, курка від 4,000—8,000.000.

ОГОЛОШЕННЯ.

ШУКАЮ помешкання у Львові зложеного з кухні і трьох кімнат за відступним. — Зголошувати до Адміністрації „Нового Часу“.

тижневик під ред. проф. Ст. Томашівського в Берліні.

Накладом Видав. „Українське Слово“ Berlin — Schöneberg Hauptstrasse 11.

2,000.000 мп. у Львові й 2,400.000 на провінції (Галичина й і. українські землі під Польшею). Тільки ті, що пришлють цілу передплату до 10. лютого, отримають усі числа без підвижки. Кожне число має 16 стор. великого формату й 4 стор. ілюстрац. додатку. — Передплату приймає представник В-ва „Українське Слово“: **І Рудницький Львів, Тарновського 7.**

ЯКИМ ДУБ, ур. 1898 р. в Оряві повіта Сколе (Р. К. U Struj) загубив книжочку військову в жовтні м. р. в поїзді на лінії Самбір—Хирів. Хто знайшов, прошу ласкаво зголосити із адресу Орява, пов. Сколе.

Зі всім, що входить в обсяг АРТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ звертатись на адресу:

Скульптор

Андрій КОВЕРКО

Львів, Потоцького 71.

НАСІННЯ городів, полеві, цвѣтів і трав

МАШИНИ до управи рілі, чищення насін, молочарства і пр.

НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові

ЗАЛІЗО, залізні знаряди, бляха, цвѣяхи

РЕМІСНИЧІ знаряди

НАЧИННЯ кухонне

ЦЕМЕНТ

доставляє

„КРАЄВИЙ СОЮЗ“
ГОСПОД. СПІЛОК
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

у Львові, Зіморовича ч. 20.

і його Відділи у Львові, ГОРОДЕЦЬКА 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.